2001: JAARVERSLAG

Inleiding

In 2001 namen we de eerste stappen naar een projectmatige werking. Opzet en structuur van dit jaarverslag verschillen dan ook van voorgaande jaren.
De projectwerking van de Liga voor Mensenrechten voor het werkjaar 2001 stond in de eerste plaats in het teken van de viering van het honderdjarig bestaan van een mensenrechtenbeweging in België. Precies honderd jaar geleden werd een eerste Belgische Liga voor de Rechten van de Mens opgericht. Een groot aantal activiteiten van de Liga werd dit jaar in dit kader geplaatst.

De werking werd opgesplitst in een aantal onderverdelingen die telkens een aspect van het werk van de Liga uiteenzetten. De coherentie tussen al deze aspecten is echter nooit afwezig geweest.
Het werkterrein lag ook dit jaar hoofdzakelijk in Vlaanderen en België. Zoals elk jaar werd een deel van het concrete werkterrein en de thema's van de Liga bepaald door de actualiteit. Ook in 2001 bleef voldoende ruimte voor ad hoc activiteiten en het kort op de bal spelen.
2001 vroeg bijzondere aandacht voor het financiële beleid van de Liga. Een exploitatietekort noodzaakte de exploratie van nieuwe inkomstenbronnen en een versteviging van het ledenbestand. Extra inzet stond toe dat de schuchtere trend van 2000 waarbij het ledenaantal toenam, doorzette in 2001. Maar de strijd is nog lang niet gestreden.
Dit jaarverslag beoogt ook een nieuwe trend om meer en meer grondige evaluaties in te voeren, zodat we nog beter gewapend de toekomst tegemoet kunnen treden. Er wordt in dit jaarverslag ook meer dan gewoonlijk aandacht besteed aan de financiële gevolgen van de activiteiten, dit omwille van de nog steeds zeer precaire financiële toestand van de Liga.

1. Jaarlijkse campagne: 100 jaar Belgische mensenrechtenbeweging

Achtergrond
In 1901 werd de allereerste Belgische mensenrechtenliga boven de doopvont gehouden. De volgende 100 jaar kende België -en de wereld- een enorme evolutie op het gebied van mensenrechten. Centraal staat daarbij -na twee wereldoorlogen- de afkondiging van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens door de Verenigde Naties in 1948. Niet minder belangrijk zijn de verdragen die daarop volgden, de evoluties op vlak van sociaal-economische rechten, de vrouwenbeweging, de Vlaamse ontvoogding, racismebestrijding…

Doelstellingen
Sensibilisering, bewustmaking van de lange weg die reeds werd afgelegd, en het werk op vlak van mensenrechten dat nog voor de boeg ligt: daaruit bestond dan ook de campagne van het jaar.
Er werd nauw samengewerkt met de Franstalige collega's van de Ligue des Droits de l'Homme.
Naast sensibilisering speelden de evenementen die in het kader van deze campagne plaatsvonden een belangrijke rol in de public relations en ledenwerving van de Liga.

Evenementen en activiteiten

Maart: **lezing** "Verhalen uit het hol van de leeuw"
Ter opening van het campagnejaar gaf Piet De Pauw een lezing die de voedingsbodem van het fascisme doorheen de 20ste eeuw blootlegde, en de aantrekkingskracht van extreemrechts in België belichtte.

5 mei: **academische zitting**

In samenwerking met de Ligue werd er een academische zitting georganiseerd waarop een aantal binnen- en buitenlandse prominente sprekers de eeuwfeestviering toelichtten. De organisatie was voornamelijk in handen van de Ligue. Financiële ondersteuning kwam er vanuit het Brussels Gewest.

April en mei: **opera**

In april en mei stonden de voorstellingen van de opera "Nozze di Figaro" in de Muntschouwburg te Brussel in het teken van het honderdjarig bestaan van de Belgische mensenrechtenbeweging**.** De Liga en de Ligue verzorgden een tweetalige bijlage bij de programmabrochure van de opera.

16 september: **concert**

OMOB, de Ligue, het Festival van Vlaanderen en het Festival de Wallonie zorgden voor een concert met de titel "Parfums van de Nieuwe Wereld" door het Koninklijk Filharmonisch Orkest van Vlaanderen. Ook dit ter gelegenheid van het eeuwfeest. De Liga verzorgde een lijst van eigen genodigden, en een tekst in de programmabrochure bij het concert. OMOB voorzag een geldelijke schenking aan beide Liga' s .

Oktober: het Brussels **filmfestival**

Het filmfestival "Vrouwen in beeld" werd georganiseerd door de Unie Vrijzinnige Verenigingen samen met Bruxelles Laïque en stond in het teken van vrouwenrechten. Er werd tevens een link gelegd naar het honderdjarig bestaan van de Belgische mensenrechtenbeweging en in het bijzonder naar de evolutie van de vrouwenrechten in die periode. De Liga bezorgde een tekst voor de programmabrochure.

December: **publicatie** "Mensenrechten Hier en Nu. 100 jaar mensenrechtenbeweging in België"

Deze gloednieuwe publicatie biedt een introductie tot de mensenrechten, schetst de evolutie van de mensenrechten in de voorbije eeuw en belicht de huidige stand van zaken in de voornaamste mensenrechtelijke thema' s. Met bijdragen van voraanstaande experten en geïllustreerd met antieke foto' s.

1 tot 9 december: **kunsttentoonstelling** "Mensenrechten? … Beeldig!"

Tot september 2001 werd een oproep gericht tot kunstenaars om een werk te creëren ter gelegenheid van het eeuwfeest van de mensenrechtenbeweging. Deze werken werden tentoongesteld van 1 tot 8 december in de Lakenhalle te Gent, en vervolgens geveild op 9 december. Een deel van de opbrengst ging naar de Liga. Kunstenaars konden opteren om mee te dingen naar de Liga-kunstprijs die door een jury van kunstkenners werd uitgereikt. De organisatie was volledig in handen van de Liga, met steun van o.a. De Morgen, Knack, de Vlaamse Gemeenschap, Stad Gent, De Wrikker, Johnny en Mandy Bekaert en enkele privé-sponsors. Er werd een cataloog van de tentoongestelde werken geproduceerd. Negentig kunstenaars, samen goed voor 104 werken, namen deel aan deze tentoonstelling. De Liga-kunstprijs werd uitgereikt aan Etienne De Deckker voor zijn werk "Hommage à Franz Kafka".

Doorheen het jaar:

In onze tijdschriften en op onze website werd uitgebreid aandacht besteed aan het campagnethema. Bovendien werd een aantal artikels in de Nieuwsbrief aan het thema gewijd. De continue zoektocht naar bronnen voor financiële ondersteuning stond in hetzelfde kader.

<u>Evaluatie campagne</u>

Het was voor de Liga de eerste maal dat er een jaarlijkse campagne werd ondernomen.

Inschatting van het succes van zo' n campagne is moeilijk en enigszins subjectief, maar we kunnen toch verscheidene objectieve vaststellingen doen.

- De lezing "Verhalen uit het hol van de leeuw" richtte zich vooral tot de ledenvergadering, en kon een inspirerende discussie op gang brengen.
- De academische zitting was grotendeels georganiseerd door onze zusterorganisatie Ligue des Droits de l' Homme, en deze beperkte betrokkenheid vanwege de Liga weerspiegelde zich in de matige aandacht aan Vlaamse zijde. In de discussies rond de financiële ondersteuning door het Brussels Gewest, werd de Liga slechts zijdelings betrokken, zodat de Liga uiteindelijk maar 3% van het totale toegekende bedrag voor de viering van het honderdjarig bestaan van de Belgische mensenrechtenbeweging ontving.
- De operavoorstellingen waren telkens uitverkocht, maar of het verband tussen de opera ' Nozze di Figaro' en mensenrechten, en de rol die de Belgische mensenrechtenbeweging speelt, is doorgedrongen bij het publiek, kunnen we niet achterhalen. Wel is duidelijk dat zo' n aanbod vanwege De Munt, waaraan voor de Liga nauwelijks kosten verbonden zijn, niet te versmaden is.
- Bij de organisatie van het concert "Parfums van de Nieuwe Wereld" was de Liga actiever betrokken. De Liga kreeg ongeveer een zesde van de beschikbare plaatsen toegewezen voor haar genodigden. Die plaatsen werden bijna alle ingenomen. Als gebaar naar onze sympathisanten toe was het opzet zeer geslaagd. Bovendien koppelde OMOB aan het evenement een schenking van BF 100.000 aan de Liga.
- Deelname aan het Brussels Filmfestival beperkte zich tot het leveren van een tekst m.b.t. het honderdjarig bestaan van de Belgische mensenrechtenbeweging en vrouwenrechten.
- De publicatie "Mensenrechten Hier en Nu. 100 jaar mensenrechtenbeweging in België" verscheen net op de valreep van 2001. Ondanks tijdige afwerking waren er lange tijd geen financiële middelen beschikbaar om tot druk over te gaan. Het uiteindelijk resultaat mag er zijn. Distributie en reclame voor deze publicatie begonnen sindsdien en leverden recensies en bestellingen op.
- Hoogtepunt van het campagnejaar was de tentoonstelling "Mensenrechten?…Beeldig!". Die kon rekenen op heel wat belangstelling van de media, zowel nationale radio, regionale TV als de geschreven pers. Er werd veel aandacht besteed aan de PR en bekendmaking van dit evenement d.m.v. persberichten, advertenties, gerichte uitnodigingen, flyers en affiches … De tentoonstelling werd dagelijks bezocht, maar het aantal bezoekers bleef beperkt. De voornaamste motivatie voor dit initiatief was door het veilen van de tentoongestelde werken wat financiële reserve voor de Liga bekomen Er werden 32 werken verkocht voor een totaal bedrag van 382.200 BF, waarvan 292.750 BF ten goede van de Liga kwam. De kunstenaars stonden (een deel van) de opbrengst af en bepaalden meestal zelf het minimumbedrag waaraan de werken geveild konden worden. In combinatie met de hoge organisatiekosten was de opbrengst teleurstellend, maar dankzij de subsidies die de Liga ontving voor de eeuwfeestviering werd het initiatief niet verlieslatend. Een aantal niet-verkochte werken zullen te koop worden aangeboden op onze website.
  Deelname van vrijwilligers (zowel beheerders als sympathisanten) aan de organisatie van dit evenement werd zeer gewaardeerd.
- Aspecten van de eeuwfeestviering en campagne werden betoelaagd door het Ministerie van Justitie, het Vlaams Ministerie van Cultuur, het Vlaams Ministerie van Welzijn en Gelijke Kansen, het Brussels Gewest en de Stad Gent. Er kwamen giften van OMOB en enkele privé-sponsors.
- Het staat vast dat de hele campagne ons een aantal nieuwe leden en abonnees heeft bezorgd. De samenwerking met verscheidene instanties, organisaties en vrijwilligers heeft de campagne tevens een lange lijst van sympathisanten en contactpersonen opgeleverd. De impact van de bewustmaking rond mensenrechten is moeilijk te peilen, maar wij hopen dat we ook daar succes hebben geboekt. Een campagne uitwerken is intensief, doet een beroep op de volledige staf en veel sympathisanten, en is relatief kostelijk. Tegelijk creëert een campagne meer mogelijkheden naar profilering en

subsidiëring toe, spreekt ze meer potentiële leden aan, en heeft ze meer te bieden aan de media. Het is dus zeker zinvol om een jaarlijkse campagne in de planning te voorzien.

2. Educatie

Doelstellingen en activiteiten

- € Een permanent aanbod aan vormingslessen voor groepen volwassenen of groepen leerlingen wordt aangeboden. Het permanente aanbod verschaft voornamelijk een algemene inleiding tot de mensenrechten. Anderzijds is er de mogelijkheid om een uiteenzetting over een specifiek mensenrechtelijk thema aan te vragen, bv. over detentievoorwaarden, over rechten van geesteszieken….
  Het introduceren tot en sensibiliseren voor mensenrechten is de voornaamste doelstelling. Naar scholieren toe werden er een aantal lessen verzorgd. Er werd aan verscheidene aanvragen voor een gespecialiseerde uiteenzetting voldaan.
- € De eerste stappen werden gezet naar de oprichting van een werkgroep onderwijs die zich zou buigen over het opstellen van een cursus mensenrechten. Die zou ter beschikking worden gesteld voor leerkrachten van het secundair onderwijs. In september 2002 zou deze cursus gebruiksklaar zijn. Aan de uiteindelijke vorm en de inhoud van het vormingspakket wordt gewerkt.
- € In april had een studiedag plaats over het wetsvoorstel van antidiscriminatiewet. Doel was het voorstel toe te lichten en kritisch te analyseren, in samenwerking met de Universiteit Gent. Besluiten van de studiedag, die zeer grote belangstelling genoot, werden gebruikt in het beleidsbeïnvloedend werk, en vonden hun neerslag in het Liga-tijdschrift. Op verzoek verkregen verschillende beleidsbeïnvloedende instanties en politici de bijdragen en besluiten van de sprekers op de studiedag.
- € In mei werd een symposium "Krachtlijnen voor een fundamentele hervorming van de wetgeving inzake internering van geesteszieken" georganiseerd. Het wetsontwerp internering van geesteszieken werd uitgebreid belicht. In dit verband werd de ' werkgroep internering' opgericht. Doelstelling van het symposium was specialisten, belanghebbenden en politici samen te brengen en de huidige stand van zaken kritisch te bekijken. Daarnaast was het de bedoeling om internering in de politieke aandacht te houden, en eventueel suggesties te doen naar het beleid toe.
  De voornaamste besluiten werden weergegeven in een nummer van het tijdschrift ' Orde van de Dag - thema: internering' , waardoor een verslagboek overbodig werd.

Evaluatie

- € Een grondige, gestructureerde aanpak en evaluatie van het educatief beleid van de Liga is absoluut vereist.
- € Alhoewel de organisatie en opkomst van de beide studiedagen niets te wensen overlieten, is er nood aan een degelijke en systematische opvolging van de thema' s die in de aandacht komen, of door de Liga in de focus geplaatst worden.
  Er beweegt veel op politiek niveau m.b.t. een volwaardige antidiscriminatiewet, en de Liga heeft deels mee die politieke agenda bepaald, o.a. door deelname van politici aan de studiedag en het debat, en door het verspreiden van de bijdragen van de sprekers naar politici. Een Juridische Commissie volgde het thema op in het najaar en bezorgde een reeks bemerkingen aan de Commissie Justitie. De rol en inzet van de betrokken beheerders verdienen gelauwerd te worden.
  Het symposium rond internering legde uitvoerig de vinger op de wonde m.b.t. de mensonwaardige detentievoorwaarden en het gebrek aan verzorging van delinquente geesteszieken, maar vooruitgang op dit vlak is in het verleden zodanig traag geweest, en politiek zo weinig interessant, dat de aandacht die internering in 2001 kreeg een groot succes genoemd mag worden. De inzet van de vrijwilligers uit de werkgroep internering verdient extra waardering.

€ Ook hier geldt de bemerking dat duidelijk omlijnde en goed voorbereide projecten enerzijds op een succesvolle deelname kunnen rekenen, en anderzijds mogelijkheden creëren voor subsidiëring. Het symposium rond internering werd financieel ondersteund door het Ministerie van Justitie en het Ministerie van Volksgezondheid.

3. Documentatiecentrum

Doelstellingen en activiteiten

€ Doelstelling was de verdere uitbouw van het documentatiecentrum, waarbij rekening werd gehouden met een specialisatie die zal worden doorgevoerd in de komende jaren. Naast werken en tijdschriften over mensenrechtelijke thema' s en over mensenrechten in het algemeen, bevat het documentatiecentrum een gespecialiseerde sectie over het gevangeniswezen. Het gevangeniswezen is een traditioneel aandachtspunt van de Liga en door de jaren heen heeft de Liga een degelijke expertise hierover opgebouwd. Daarbij bevindt de Liga zich op dit vlak quasi alleen in de woestijn, omdat organisaties die het opnemen voor de rechten van gedetineerden, en er bovendien over gedocumenteerd zijn, zeer schaars zijn. Wegens een gebrek aan voldoende financiële middelen wordt deze specialisatie, die aankoop van nieuwe werken en tijdschriften vereist, maar geleidelijk ingevoerd. Door ruilabonnementen en recensie-exemplaren verkregen we toch een aantal nieuwe werken, zonder kosten te moeten maken.
€ Een goede inventaris en een gebruiksvriendelijke informatisering van de bestaande werken en artikels in het documentatiecentrum werd in 2001 aangevangen. Er werd geen enkele extra aanbesteding gedaan voor het documentatiecentrum, hoewel noodzakelijk. Wel werd een reorganisatie van het documentatiecentrum aangevat, die het geheel uiteindelijk overzichtelijker, gebruiksvriendelijker en ge-*updated* zal maken.
€ Voorts werd er ook speciale aandacht gegeven aan het produceren van documentatiemappen over thema' s die actueel zijn en/of door de Liga dit jaar behandeld worden, of waar specifiek vraag naar is. Zo werd er dit jaar onder meer extra aandacht besteed aan de nasleep van 11 september.
€ Veel studenten vonden ook in 2001 hun weg naar de Liga. De meerderheid van de opzoekingen of ontleningen hielden verband met het gevangeniswezen. Op de tweede plaats kwamen aspecten van politieoptreden en recht op protest.

Evaluatie

Het documentatiecentrum is sterk verouderd, kent nauwelijks infrastructuur, en heeft geen aangepaste software om tot een overzichtelijke inventaris te komen. Enkele investeringen en de aanschaf van nieuwe werken is onontbeerlijk.
Het documentatiecentrum speelt een belangrijke rol in de dienstverlening aan het publiek, en het is vaak de eerste kennismaking met onze toekomstige leden. Een goed aanbod gepaard aan een degelijke dienstverlening kan een zeer belangrijke rol spelen in de beeldvorming over de Liga, en in het documenteren van het publiek over belangrijke fenomenen of evoluties op mensenrechtelijk vlak.

4. Publicaties, hulp- en leermiddelen

Doelstellingen en activiteiten

€ Het tijdschrift Fatik kreeg de nieuwe ondertitel: tijdschrift voor strafbeleid en gevangeniswezen. Zoals hoger reeds beschreven, is het gevangeniswezen tegelijk een traditioneel aandachtspunt van de Liga en tevens verschaft het de Liga een unieke positie binnen gelijkaardige bewegingen.
Zoals elk jaar verscheen Fatik vier maal per jaar. Evoluties op gebied van penologie en gevangeniswezen werden op de voet gevolgd. N.a.v. het voorstel van basiswet

gevangeniswezen van de commissie Dupont - een mijlpaal- werd het eerste nummer van 2001 een themanummer hierover. Bovendien ontving vanaf 2001 elke gevangenisbibliotheek een abonnement op Fatik, om personeel en gedetineerden toegang te verlenen tot recente informatie. Het aantal betalende abonnees neemt gestaag toe.

- € De Liga-Nieuwsbrief, waarin zowel Liga activiteiten als de laatste evoluties op vlak van mensenrechten vermeld worden, werd geleidelijk omgevormd tot een Tijdschrift voor Mensenrechten, met een volwaardige redactie. De belangstelling voor dit tijdschrift neemt ook hand over hand toe.
- € In 2001 werd een gloednieuwe publicatie ' Mensenrechten Hier en Nu' verzorgd die een introductie biedt tot de mensenrechten (zie campagne).
- € Een aantal documentatiemappen over actuele thema' s werd geproduceerd, onder meer over de Palestijnse bezette gebieden, de toestand in Turkse gevangenissen, de wet op de voorwaardelijke invrijheidsstelling, het Comité ter Preventie van Foltering, ethisch globalisme, racisme etc.
- € In het najaar verscheen de publicatie van een rapport opgesteld door een Israëlische mensenrechtenorganisatie, i.v.m. schendingen van mensenrechten in de door Israël bezette gebieden. Bedoeling was het ruime publiek objectief te informeren over de toestand in de bezette gebieden.
- € Naargelang de actualiteit werden er persmappen geproduceerd die de door de Liga becommentarieerde kwestie toelichtten en het Liga-standpunt nader verklaarden.
- € De Liga-website, die eind 2000 geïnstalleerd werd op het internet (http://www.ligavoormensenrechten.be), zou regelmatig ge-updated worden, met jaarverslagen, belangrijke vonnissen, links, agenda en informatie, maar dit is maar gedeeltelijk gelukt.

Evaluatie

- € De belangstelling voor, en abonnementen op, onze tijdschriften nemen toe. Fatik, dat kwalitatief zeer gewaardeerd wordt, moet het echter stellen met een oubollige lay-out en goedkope productie, wat de dynamisering van het tijdschrift enigszins in de weg staat. Ter compensatie wordt er o.m. werk gemaakt van een website (www.fatik.be).
  Het nieuwe Tijdschrift voor Mensenrechten (voormalig Liga-Nieuwsbrief) wordt ook beter gesmaakt, en hoewel de volwaardige redactie nog niet volledig opgestart is, wijst de ruime belangstelling en appreciatie voor het initiatief op een succesvol project. Ook hier gelden dezelfde bemerkingen m.b.t. lay-out en productie.
  De Liga heeft er alle belang bij te investeren in deze tijdschriften, aangezien deze fungeren als uithangbord voor de Liga en als forum voor goed onderbouwde informatie en standpunten. Het feit dat de media zich meermaals steunden op informatie uit onze tijdschriften, en dat de tijdschriften geregeld opduiken in allerhande bibliografieën, bevestigt dit alleen maar.
- € Documentatiemappen worden voornamelijk aangevraagd of geconsulteerd door studenten en leerlingen. Weinig leerkrachten of docenten vinden hun weg naar de Liga.
- € Aangezien de Liga-Nieuwsbrief van koers verandert, blijft er een nood aan berichtgeving over het reilen en zeilen van de Liga. Deze berichtgeving zal geïntegreerd worden op onze webpagina' s.

5. Werkgroepen en samenwerkingsverbanden

Doelstellingen

Het engageren van specialisten, sympathisanten en verenigingen die niet noodzakelijk rechtstreeks bij de Liga betrokken zijn. Samenwerking met andere organisaties staat toe dat de Liga naar buiten kan treden met een beter ondersteund standpunt, een sterker gehoor kan krijgen, en een nog ruimer publiek kan aanspreken.

Werkgroepen en activiteiten

- Werkgroep internering: deze werkgroep werd opgericht om het symposium over internering van geesteszieken voor te bereiden, en daarnaast ontwikkelingen op vlak van internering op te volgen.
- Werkgroep gemengde huwelijken: deze werkgroep tracht de huidige praktijk rond gemengde huwelijken, gezinshereniging etc. in kaart te brengen.
- Juridische Commissie: deze analyseert juridische kwesties en bereidt de standpunten van de Liga voor over bepaalde complexe thema's, zoals anonieme getuigen, genocidewet, beknotting van recht op protest etc.
- Werkgroep Fatik: deze werkgroep, die tevens de redactie vormt van het tijdschrift Fatik, volgt de evoluties binnen strafbeleid en gevangeniswezen op de voet, onderhoudt contacten met gelijkaardige initiatieven, bereidt standpunten voor, volgt studiedagen en bespreekt publicaties.
  Daarnaast had een delegatie van Fatik een ontmoeting met het Comité ter Preventie van Foltering eind november, om één en ander in de Belgische gevangenissen aan te klagen.
- Werkgroep onderwijs: tracht de eerste voorbereidingen te treffen voor het opstellen van een cursus mensenrechten (zie educatie)
- Meldpunt recht op actie: een initiatief van de Liga en een aantal andere NGO's. Doel: de beknotting van het recht op actie in kaart brengen, misbruiken op dat vlak aanklagen en studiewerk naar structurele maatregelen i.v.m. deze materie.
- Samenwerking met en lidmaatschap van andere organisaties:
  - Nationale Beweging voor Mensen zonder Papieren: verdedigt de rechten van mensen zonder verblijfsrecht;
  - Kinderrechtencoalitie: Liga is lid van de Algemene Vergadering. Verschillende beheerders van de Liga leverden een bijdrage aan de Alternatieve Rapportage van het VN Comité voor de Rechten van het Kind;
  - Ligue des Droits de l'Homme: Franstalige zusterorganisatie met wie geregeld overleg wordt gepleegd en samengewerkt;
  - FIDH (Internationale Federatie van Mensenrechtenliga's) en FIDH-AE (Europese Associatie voor de mensenrechten): Liga is aangesloten bij beide organisaties;
  - FOV (Federatie voor Organisaties voor Volksontwikkelingswerk): Liga is waarnemer;
  - Andere ad hoc samenwerkingsverbanden die met een gemeenschappelijk standpunt naar buiten treden of een gezamenlijke actie opzetten, bijvoorbeeld met OCIV (Overlegcentrum voor Integratie van Vluchtelingen), het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding, Amnesty International, Universiteit Gent, etc;
  - Overleg met onderwijsinstellingen die stagiairs leveren;
  - Op initiatief van de Liga, samen met promotoren van de UIA, UG en VUB, werd een onderzoeksprojectvoorstel uitgewerkt waarbij interculturele communicatie in rechtbanken onderzocht zal worden. Het ministerie van Justitie heeft financiële ondersteuning toegezegd. Het onderzoek begint in 2002.
- Bij diverse activiteiten in 2001 werden er vrijwilligers in ad hoc samenwerkingsverbanden bijeengebracht.

Evaluatie

- De werkgroepen werken meer of minder actief naargelang de actualiteit, maar zij blijven steeds een ideale bron van informatie over stand van zaken, praktijk of recente evoluties.
- De werkgroep rond Fatik blijft de meest consistente en actieve werkgroep. Naast productie van het tijdschrift, was deze groep vrijwilligers tevens verantwoordelijk voor het ruchtbaar maken van belangrijke evoluties, het aan de kaak stellen van problemen, het publiceren van standpunten enz.
- Het Meldpunt voert een onderzoek naar de conformiteit van gemeentelijke politiereglementen met hogere normen.

- € Samenwerking met onze zusterorganisatie Ligue des Droits de l' Homme kent zijn ups en downs. Vanuit de Liga zijn er inspanningen beloofd om tot een betere samenwerking te komen.
- € De verstandhouding met het Centrum Leman, en vooral met Johan Leman zelf, verzuurde naar aanleiding van de uitspraak in het proces tegen drie vzw' s die aanleunen bij het Vlaams Blok.
- € Het onderzoeksproject naar interculturele communicatie kreeg op het einde van 2001 de nodige kredieten toegewezen door het ministerie van justitie. De Liga is opdrachtnemer; een onderzoeker verbonden aan de UIA en promotoren van UIA, UG en VUB voeren het onderzoek uit in 2002 en 2003. Een deel van de werkingskredieten komt de Liga toe.
- € De Juridische Commissie werd medio 2001 nieuw leven in geblazen, onder de hoede van onze secretaris.

6. Gerechtelijke acties

Doelstellingen
Naargelang bepaalde ontwikkelingen, overheidsbesluiten of actualiteitskwesties het vereisen, treedt de Liga via gerechtelijke weg op om schendingen van mensenrechten te bestrijden.

Activiteiten
In 2001 werd het proces voortgezet tegen drie vzw' s die aanleunen bij het Vlaams Blok. De drie werden gedagvaard wegens inbreuken op de racismewet. De rechtbank in eerste aanleg verklaarde zich onbevoegd. De voorzitter van de Liga kreeg een veeg uit de pan n.a.v. zijn verklaringen in de pers. Het Centrum Leman en de Liga voor Mensenrechten tekenden afzonderlijk beroep aan tegen het vonnis.

Evaluatie
Alle experten ter zake zijn het er over eens dat het vonnis in dit proces een betwistbaar vonnis is. Slechts na uitspraak in beroep kan er een grondige evaluatie gemaakt worden. Op vlak van public relations heeft het proces ons alleszins weinig goed gedaan.
De omvang en kwaliteit van de prestaties van onze advocaat in dit proces kunnen niet genoeg benadrukt worden.

7. Beleidsbeïnvloeding

Doelstellingen
Aan de hand van allerhande activiteiten werd gepoogd om het beleid met betrekking tot mensenrechtenkwesties positief te beïnvloeden, en om te wegen op de politieke agenda.

Activiteiten
Behalve over de hoger vermelde activiteiten -die uiteraard eveneens bijdragen tot beleidsbeïnvloeding- werd over de meeste activiteiten beslist ad hoc, naargelang de actualiteit de Liga ertoe noopte.
A.h.v. standpuntinname, persberichten, persconferenties, deelname aan parlementaire hoorzittingen, parlementaire vragen, bijwonen van studiedagen, overleg en briefwisseling met overheidsinstanties werden pogingen ondernomen om het beleid te beïnvloeden om het respect voor de mensenrechten af te dwingen en potentiële of effectieve schendingen van de mensenrechten aan te klagen.
Concreet werden er in 2001 acties gevoerd rond de volgende kwesties:
- € Het Europees aanhoudingsbevel
- € Het voorontwerp bijzondere opsporingstechnieken
- € Criminalisering van politiek protest

- € Nasleep van 11 september en maatregelen tegen terrorisme
- € Hervorming van het asielbeleid en uitholling van recht op asiel
- € Regularisatie van niet-verblijfsgerechtigde vreemdelingen
- € Jeugdgevangenissen en hervorming van jeugdsanctierecht
- € De toestand van de cellen in het Brussels justitiepaleis
- € De dubbele bestraffing van gedetineerden van vreemde origine
- € Wetsontwerp werkstraffen
- € Voorstel van basiswet gevangeniswezen en rechtspositie gedetineerden
- € Wet op de Voorwaardelijke Invrijheidsstelling
- € Wetsontwerp quota penitentiaire capaciteit
- € Nieuwe interneringswet
- € Genocidewet
- € Anonieme getuigen
- € Spijtoptanten
- € Mensenrechtentoestand in Palestijnse bezette gebieden
- € Toestand in de Turkse gevangenissen
- € Toestand Ierse gevangenen in Noord-Ierland
- € Minderheden in Europa
- € Het voorstel van antidiscriminatiewet
- € Het proces tegen 3 Vlaams Blok vzw' s
- € Migrantenstemrecht
- € Rapport allochtone criminaliteit en criminalisering
- € Patiëntenrechten
- € Zaak Gerard Reve en het vermoeden van onschuld
- € Burgerlijk huwelijk voor partners van hetzelfde geslacht

Evaluatie

De acties namen veelal -maar niet uitsluitend- de vorm aan van persberichten, opiniestukken of artikels. In enkele gevallen ging het om gezamenlijke acties met andere organisaties. Om nog meer slagkracht te krijgen, zouden we vaker gebruik moeten maken van meerdere vormen van actie, eventueel gecombineerd met elkaar, en tevens alle behandelde thematieken goed opvolgen.
In hoeverre we het Belgisch beleid ook effectief beïnvloed hebben, is moeilijk te achterhalen. In tal van gevallen was het de Liga die de discussie op gang trok. Het feit dat we nog steeds geconsulteerd worden door de verscheidene media of relevante instanties, dat ons gevraagd wordt ons standpunt uiteen te zetten op parlementaire hoorzittingen, dat ons om een bijdrage wordt verzocht aan studiedagen of tijdschriften, dat onze steun wordt gevraagd voor acties op initiatief van andere organisaties, toont aan dat er een duidelijke rol en functie voor de Liga is weggelegd, een rol die als dusdanig ook door de betrokken instanties gepercipieerd wordt. Ook het feit dat het publiek in individuele dossiers een beroep doet op de Liga, bevestigt het vertrouwen in de Liga als beleidsbeïnvloedend orgaan.
De beheerders nemen veelal de taak van het te woord staan van de pers op zich.

8. Public Relations

Doelstellingen

Enerzijds bijdragen tot de bekendmaking van de activiteiten van de Liga en tot positieve beeldvorming, anderzijds bekomen van bijkomende financiële steun.

Activiteiten

- € Activiteiten in het kader van de campagne (zie hoger)
- € Jaarlijkse uitreiking van de Liga-prijs voor de mensenrechten, december 2001. Dit jaar ging de Prijs voor de Mensenrechten naar Ludo De Witte, voor zijn oeuvre over Congo in de beginjaren ' 60, de mensenrechtentoestand en de rol van België in de voormalige

kolonie, en voor zijn bijdrage tot de oprichting van de parlementaire Commissie Lumumba. Het banket n.a.v. de prijsuitreiking werd een succes.

- € Uitgave van folders over de Liga en Liga-activiteiten. Onze folder werd geactualiseerd.
- € Plaatsen van advertenties over de Liga en haar activiteiten. De advertenties over onze kunsttentoonstelling waren talrijk en geslaagd. De advertentie die geplaatst werd om aan te sluiten bij de uitspraak in het proces tegen drie Vlaams Blok-vzw' s kreeg niet de verwachte return.
- € Deelname of steun aan initiatieven van andere organisaties, o.a. Vredesweek
- € Acties tot ledenwerving. Gerichte briefschrijfacties en de speciale inzet van onze penningmeester leverden heel wat nieuwe leden op.
- € Financieel beleidsadvies door Netwerk vzw
- € Bekendmaking van de website. De website zelf is aan een consistente en degelijke bewerking toe.
- € Deelname aan wereldmarkten, boekenbeurzen en dergelijke. Ook in 2001 werd de Liga gezien op tal van evenementen.

Evaluatie

Waar de Liga als beleidsbeïnvloedende organisatie nog heel wat in de pap te brokken heeft, is een beleid omtrent de PR bijna onbestaande. Nochtans is dit essentieel om enerzijds de nodige en continue fondsen en subsidies te bekomen, en anderzijds om ons als de ' watchdog' die we zijn te profileren en bekend te maken. Het sneeuwbaleffect van zo' n bekendmaking ligt voor de hand: meer geld, grotere achterban, groter draagvlak, meer vrijwilligers, versterking en uitbreiding van de Liga etc.

9. Organisatie en personeel

Activiteiten

- € Het personeel bereidde voor, organiseerde, volgde op, m.b.t. alle activiteiten vermeld in dit projectplan. De staf volgde de actualiteit op, plande en organiseerde activiteiten, verzorgde de verslaggeving en voerde de volledige administratie van de Liga. De staf verdiepte zich, al dan niet samen met Juridische Commissie, beheerraad of werkgroepen, behalve in die thema' s die reeds in andere activiteiten (hoger) vermeld werden, onder meer ook in volgende thema' s:
  - € ontwikkelingen op vlak van asiel- en vreemdelingenbeleid,
  - € racisme en discriminatie,
  - € ordehandhaving,
  - € privacy,
  - € justitiële ontwikkelingen,
  - € Belgisch voorzitterschap van EU
- € Bovendien verzorgde het personeel de telefonische of schriftelijke hulpverlening. Deze eerstelijnshulpverlening bestond ook in 2001 hoofdzakelijk uit doorverwijzing naar andere diensten, uit het verstrekken van informatie en uit het verlenen van juridisch advies.
- € De talrijke studenten die hun weg vinden naar de Liga worden door de staf gedocumenteerd en wegwijs gemaakt in hun respectievelijke onderzoeksterreinen.
- € Het personeel bestaat uit twee administratieve krachten, twee stafmedewerkers en een educatieve medewerker. Een zesde administratieve kracht verliet ons einde augustus wegens einde contract.
- € Maandelijks kwam de beheerraad bijeen, het dagelijks bestuur tweewekelijks.
- € Tijdens 2001 hebben vier stagiairs de activiteiten van de Liga bestudeerd en helpen uitvoeren. Het ging om een studente maatschappelijke advisering, twee studenten criminologie die respectievelijk rond foltering in Europa en de ordehandhaving gewerkt hebben, en één studente pedagogie die een educatief project uitwerkte.

€ Eind 2001 werd ons medegedeeld dat 4 van 5 personeelsleden die nog in een DAC-statuut werkten, een volwaardig arbeidscontract zouden krijgen vanaf 1 januari 2002.

Evaluatie

€ Door de uiterst beperkte werkingsmiddelen, was de staf genoodzaakt creatief met budget en taken om te springen. Een constante zoektocht naar extra middelen, verminderde kosten of gratis diensten beïnvloeden in sterke mate de activiteiten.
De gebrekkige logistiek en infrastructuur belemmeren tevens de taakverdeling en efficiëntie van de staf.
Daarnaast komt ook dat de staf het gewicht moet torsen van de financieel penibele toestand en de onzekere toekomst. Een enorme dosis flexibiliteit, engagement, zin voor initiatief, collegialiteit en relativeringsvermogen zijn in die omstandigheden noodzakelijk om een goede werking te verzekeren, maar daaraan ontbreekt het de staf niet.

€ Hoewel de eerstelijnshulp slechts een nevenactiviteit zou moeten zijn, wordt er zeer veel tijd van de staf hierdoor opgeslorpt. Een beleidskeuze om ofwel de juridische hulpverlening uit te bouwen, ofwel volledig af te bouwen, kan al helpen.

€ Het gebrek aan duidelijke beleidslijnen en beleidskeuzes omtrent een aantal werkterreinen van de Liga bemoeilijkt het werk van de staf.

€ De omschakeling naar volwaardig bediendestatuut voor de voormalig DAC-ers zou heel wat extra kosten voor de Liga met zich mee kunnen brengen. De zoektocht naar meer middelen moet in 2002 dus nog intensiever worden. De regularisatie van de DAC-projecten vanaf 1 januari 2002 werd mogelijk doordat we voorlopig een gesubsidieerde dienst zijn.

€ Voor wat betreft de financiële toestand, viel er in 2001 heel wat te melden. We ontvingen geen werkingssubsidies van de Vlaamse Gemeenschap (Cultuur), omdat we geen erkende dienst zijn en de overgangsmaatregel afgelopen was. Het kabinet Cultuur werkte voor enkele niet-erkende diensten echter de mogelijkheid uit om op basis van een projectmatige werking toch werkingssubsidies voor 2001 (en ook 2002) te kunnen ontvangen. De Liga kreeg groen licht op het einde van het jaar, maar wacht nog steeds op ontvangst van de subsidies. Intussen waren we genoodzaakt een lening aan te gaan bij Netwerk Vlaanderen vzw.

€ Netwerk Vlaanderen verzorgde ook enkele sessies financieel beleidsadvies. De Liga bleek tot dan toe haar begroting en afrekening vooral te beschouwen als een te vervullen formaliteit, en nauwelijks aan financiële planning of budgetbeheer te doen. Deze tekortkoming heeft bijgedragen tot de huidige precaire financiële toestand, en ondanks het feit dat er extra bronnen van inkomsten worden aangeboord, blijft de Liga nog een tijd die gevolgen meedragen.

Besluit

In 2001 trachtte de Liga voor Mensenrechten haar financiële gezondmaking in te leiden, enerzijds door een reeks inhoudelijke activiteiten, anderzijds door een aantal PR evenementen en acties. **Er werd voorzien dat in het begin van 2002 het exploitatietekort verdwenen zou zijn, en dat een goed financieel beleid steeds zou doorwegen op de besluitvorming over de activiteiten van de Liga, maar dit is voorlopig te optimistisch gebleken**.
Daarnaast wilde de Liga nog meer haar stempel drukken op het Belgisch en Vlaams beleid, om zoveel mogelijke potentiële mensenrechtenschendingen te voorkomen en feitelijke schendingen en discriminaties op te heffen. De Liga is hier vrij goed in geslaagd.
In 2002 blijft de financiële toestand de voornaamste zwakke plek van de Liga. Met een aantal duidelijke en consistente beleidskeuzes, een geëngageerde beheerraad, een gemotiveerde staf en een ruimere achterban, kan de toekomst er wellicht enigszins rooskleuriger uitzien.